

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 334. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252799942000/facsimile.pdf> (tilgået 17. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

- Fogder, Ridefoged Lars Winderslev, som Holberg afskedigede Maj 1749 og anlagde Erstatningsag mod. Holberg tabte Processen, først ved en Kommissionsdomstol August 1751, derefter Maj 1752 ved Højesteret. – *actionere*, rette Anklage mod; anlægge Sag mod.
- S. 316. *publique Penges Udsættelse*, Anbringelse af offentlige Midler (som f. Eks. Universitetets Kapital). – *de mange Cassers Foundation*. 1640–1722 oprettedes en Række gejstlige Enkekasser, fordelt efter Stifter eller Landsdele. De blev Forbilledet for den store Mængde Enkekasser, der oprettedes fra 1707. De fleste gik dog ind efter Iaa Aars Virke. – *den store Ildebrand*, Københavns Brand 1728. Efter Branden steg Prisen paa Ejendomme; o. 1740 viste det sig, at der var bygget for meget, og Prioriteterne faldt i Værdi. – *efter Indbyggernes Proportion*, efter Antallet af I. – *Qvægsyge* hærgede vekslende Steder i Landet fra 1745 til 1751. Se Bind VIII, S. 51 ff.
- S. 317. *Nederlag*, Nedslagting. – *assurerede*, assurerede, forsikrede. – *bequemere*, mere egnede. – *Danmarks Historie*, Danmarks Riges Historie 1732–35. – *den jødiske*, Jødiske Historie fra Verdens Begyndelse fortsatt til disse Tider (1742). – *Kirke-Historie*, Almindelig Kirke-Historie fra Christendommens første Begyndelse til Lutheri Reformation (1738). – *Iagt Vind paa*, anvendt Flid paa. – *Snorre Sturleson* (1178–1241), islandsk Hovding, Skjald og Historieskriver. Det er hans »Heimskringla« (de norske Kongers Historie), Holberg beskæftigede sig med. – *løs Stil*, Prosa. – *En lærd Islænder*, muligvis den islandske Rektor Jón Thorkelsson (1697–1759), som opholdt sig meget i København. Han var kyndig i den gammel-nordiske Litteratur.
- S. 318. *vore Skue-Spill . . . ere igien blevne fornyede*, efter Holbergs anbefaling fik Organist C. A. Thielo kgl. Privilegium paa at opføre danske Skuespil. Forestillingerne begyndtes April 1747 i Traktor Chr. Bergs Forlystelsesetablisement i Læderstræde. Holberg synes, navnlig i Begyndelsen, at have haft betydelig Indflydelse paa Skuepladsens Ledelse og Repertoirevalget. Thielo gled hurtigt ud. Fra December 1747 spillede de danske Aktører med Kongens Tilladelse i »Det lille Giethus« paa Kongens Nytorv. En virkelig Direktion udnævntes, hvori Holberg ikke tog Sæde. Han havde dog til Stadighed et vist Indseende med Teatrets Drift, specielt med Udvalgelse af Repertoire og Skuespillere. – *Franske Personer*, Holberg tænker paa to af det gamle Komædiehus' Hovedkræfter, som var af fransk Afstamning, men fødte i København: Frederik Daniel de Pilloy (1702–1755) og Marie Magdalene la Croix, gift de Montaigne (1692–1736). Det skyldtes Pilloy, der 1748 fik